

सेंट थॉमस स्कूल, साहिबाबाद
वार्षिक अभ्यास पत्र (2023-2024)

कक्षा - छठी

समय - 3 घंटे

विषय- संस्कृत (122)

पूर्णांक - 80

- प्रश्न-1- रामपुरः एकः ग्रामः अस्ति। ग्रामे अनेके जनाः निवसन्ति। ग्रामे कृषकाः, चिकित्सकाः, तक्षकाः, कुंभकाराः च वसन्ति। अत्र एकः विद्यालयः अस्ति। विद्यालये छात्राः पठन्ति लिखन्ति च। अत्र एका वाटिका अपि अस्ति। वाटिकायाम् वानराः भ्रमन्ति, खगाः कूजन्ति पुष्पाणि च विकसन्ति।
- (क) एक पद में उत्तर दीजिए -
1. ग्रामे के वसन्ति ?
2. विद्यालय कुत्र अस्ति ?
- (ख) पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए -
1. पुष्पाणि कुत्र विकसन्ति ?
- (ग) दिए गए विकल्पों से उचित उत्तर चुनिए -
1. 'वाटिका' अस्य किं क्रियापदम् अत्र प्रयुक्तम् ?
(क) वसति (ख) अनुभवति (ग) भविष्यति (घ) अस्ति
2. 'कूजन्ति' अस्य किं कर्तृपदम् अत्र प्रयुक्तम् ?
(क) खगाः (ख) वानराः (ग) कृषकाः (घ) पुष्पाणि
- प्रश्न-2- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर पूर्णवाक्य में दीजिए - 7
(क) शृगालस्य मित्रं कः आसीत् ?
(ख) अजीजः कीदृशः आसीत् ?
(ग) अन्या मक्षिका कुत्र दशति ?
(घ) बालकाः स्नानाय कुत्र अगच्छन् ?
(ङ) ते कं निश्चयं अकुर्वन् ?
(च) अजीजः गृहम् गन्तुम् किं वाञ्छति ?
(छ) शृगालः बकः च कुत्र निवसतः ?
- प्रश्न-3- निम्नलिखित संस्कृत शब्दों के हिन्दी अर्थ लिखिए - 5
सः, मुखं, प्रसन्नः, सत्यम्, स्पर्धाः, दृष्टुं, चतुरः, श्रुत्वा, आसीत्, वेतनस्य
- प्रश्न-4- मन्जुषा में दिए शब्दों की सहायता से रिक्त-स्थान पूरे करो- 3
(भारते, गृहीत्वा, अधुना, पुष्पेषु, कार्यम्, उद्यानेषु, सर्वदा, वृक्षयोः)
(क) मोहनः ----- कृत्वा गृहम् गच्छति | (ख) पुस्तकानि ----- विद्यालयम् गच्छ |
(ग) ----- बहवः उत्सवाः भवन्ति | (घ) ----- फलानि पक्वानि सन्ति |
(ङ) ----- भ्रमराः गुञ्जन्ति | (च) जनाः ----- भ्रमन्ति |
- प्रश्न-5- निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक पद में दीजिए - 2
(क) क्रीडास्पर्धाः कुत्र सन्ति ?
(ख) कः द्रष्टुं न शक्नोति ?
(ग) अस्मिन् अवसरे बहुविधानि कानि दृश्यन्ते ?
(घ) अत्र प्रमुखम् आकर्षणम् किम् ?
- प्रश्न-6-क) कोष्ठक में दिए गए शब्दों में उचित शब्द चुनकर कथा को पूरा करो - 5
(पुरा, इतस्ततः, सहसा, घटे, क्रमशः, पिपासया, संतुष्टः, स्वल्पम्, उपरि, जलं)

----- एकः काकः आसीत् | एकदा सः ----- व्याकुलः अभवत् | सः ----- अभ्रमत् | ----- सः
एकं घटं अपश्यत् | घटे ----- जलं आसीत् | सः ----- पाषाण खण्डानि अक्षिपत् | ----- घटस्य
जलं ----- आगच्छत् | एवं सः ----- अपिबत् ----- च अभवत् |

- (ख) विलोम शब्द लिखिए - 4
सेवकः , मूर्खः, प्रविशति , समर्थः , मित्रम् , नीचैः , दुःखितः, नेतुम्
- (ग) समानार्थक शब्द लिखिए - 3
द्रविणम्, गगनम् , शीघ्रम् , करे , अकस्मात् , पृथ्वीम् ,
- प्रश्न-7-क) मञ्जुषा से उचित अव्यय शब्द चुनकर रिक्त स्थानों को पूरा करो - 3
अद्य , अपि , प्रातः , कदा , सर्वदा , अधुना ,
- (क) ----- विज्ञानस्य युगः अस्ति | (ख) अहम् ----- तेन सह गच्छामि |
(ग) ----- रविवासरः अस्ति | (घ) ----- सत्यम् वद |
(ङ) त्वं ----- मातुलगृहं गमिष्यसि ? (च) ----- भ्रमणं स्वास्थ्याय भवति |
- (ख) कोष्ठक से उचित शब्द चुनकर रिक्त स्थानों को पूरा करो - 3
(क) ----- पठति | (सा / ते) (ख) ----- गच्छथ | (युवाम् / यूयम्)
(ग) एतत् ----- वस्त्रम् | (माम् / मम) (घ) ----- छात्रौ स्तः | (तौ / अहम्)
(ङ) ----- गृहम् | (युष्माकं / युवयोः) (च) ----- धावन्ति | (ते / ताः)
- प्रश्न-9-क) निम्नलिखित अव्यय शब्दों के अर्थ लिखिए - 4
1 यदि 2 वृथा 3 सर्वथा 4 समीपम् 5 अद्य 6 कुत्र 7 नूनम् 8 तथा
- (ख) रंगों के नाम संस्कृत में लिखिए - 4
(ग) शरीर के अंगों के नाम संस्कृत में लिखिए - 4
(घ) फलों के नाम संस्कृत में लिखिए - 4
(ङ) सब्जियों के नाम संस्कृत में लिखिए - 4
(च) 1 से 20 तक संस्कृत में संख्यावाचक शब्द लिखिए - 5
- प्रश्न-10- 'पत्' और 'गम्' धातु के (लृट् लकार) में रूप लिखिए - 5
(क)
(ख) फल व बालक शब्द रूप लिखिए - 5
- प्रश्न-11- मञ्जुषा की सहायता से चित्र देखकर चार वाक्य 5
बनाइए -
मञ्जुषा - (अध्यापिका , छात्राः , कक्षायाः ,
श्यामपट्टः , पुस्तकानि)

